

הארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מס' 3942 מיום י"ב באדר התשפ"ו (1 במרץ 2026), החלטת ממשלה מס' 3962 מיום כ"א באדר התשפ"ו (10 במרץ 2026), החלטת ממשלה מס' 4013 מיום ו' בניסן התשפ"ו (24 במרץ 2026), החלטת ממשלה מס' 4050 מיום כ"ו בניסן התשפ"ו (13 באפריל 2026), להחלטת ממשלה מס' 4077 מיום י' באייר התשפ"ו (27 באפריל 2026), החלטת ממשלה מס' 4093 מיום י"ח באייר התשפ"ו (5 במאי 2026) ולהחלטת ממשלה מס' 4126 מיום א' בסיוון התשפ"ו (17 במאי 2026), במסגרתן הוארכה הכרזת שר הביטחון מיום י"א באדר התשפ"ו (28 בפברואר 2026) על מצב מיוחד בעורף בכל שטח המדינה (להלן – **ההכרזה**):

1. מכוח הסמכות לפי סעיף 9(א)(1) ו-(6) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק), להאריך את תוקפה של ההכרזה, כך שתחול בכל שטח המדינה עד ליום א' בתמוז התשפ"ו (16 ביוני 2026). לקראת תום המועד האמור ייבחן הצורך בהארכה נוספת.
2. בהתאם לסעיף 9(א)(6) לחוק, להודיע על ההחלטה מיד לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ולבקש את אישורה להארכת תוקפה של ההכרזה כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 9(ו)(1) לחוק, הארכת ההכרזה תפורסם באופן מיידי ברדיו ובטלוויזיה וכן תפורסם בהקדם האפשרי ברשומות ובעיתונות.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום י"א באדר התשפ"ו, 28 בפברואר 2026, בשעות הבוקר, החל צה"ל במבצע "שאגת הארי", מתקפת מנע משותפת של צה"ל ושל צבא ארצות הברית במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל והמרחב האזורי, לפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית, וכן במטרות ביטחוניות ומטרות שלטון. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות ואסטרטגיות.

לאור פתיחת המבצע, ונוכח הערכת גורמי הביטחון כי צפויה מתקפת נגד נרחבת על ידי איראן, במסגרתה צפוי להתבצע ירי בהיקף משמעותי ביותר לעבר אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, החליט שר הביטחון ביום 28 בפברואר 2026, בשעה 10:08, להכריז באופן מיידי על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה, מכוח סמכותו שבסעיף 9(ג)(ב)(1) לחוק.

מתקפת הנגד הצפויה אכן החלה ועוד באותו הבוקר, החל ירי של עשרות טילים מאיראן לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, מצפון הארץ ועד לדרומה.

בהמשך לכך, ביום 2 במרץ 2026, ארגון הטרור חיזבאללה החל אף הוא לשגר טילים, רקטות וכלי טיס בלתי מאוישים, מלבנון, לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל. בהתאם, ועל מנת לשמור על ביטחון אזרחי מדינת ישראל, פועל צה"ל בהגנה קדמית בשטח לבנון. כמו כן, ביצע צה"ל תקיפות מן האוויר, פשיטות ופעילות קרקעית ממוקדת בשטח מדינת לבנון, נגד חיזבאללה. ירי הטילים מאיראן ומלבנון נמשך לאורך מבצע "שאגת הארי", כשלאורך התקופה שוגרו מאות טילים וכלי טיס בלתי מאוישים. למרבה הצער, במסגרת אירועים אלה, נגרמו פגיעות בגוף ובנפש, וכן נגרם נזק כבד לרכוש. בין היתר נרשמו מספר פגיעות ישירות בבתי מגורים, כשחלק מהפגיעות גרמו לאירועים רבי נפגעים.

ביום 1 במרץ 2026, החליטה הממשלה (החלטה מס' 3942), להאריך את הכרזת שר הביטחון האמורה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה, עד ליום 12 במרץ 2026. מאז, ולאור עמדת הגורמים המבצעיים, החליטה הממשלה בחמש החלטות ממשלה, על הארכת המצב המיוחד בעורף בכל רחבי המדינה. בהחלטה האחרונה בנושא (החלטה מס' 4093, מיום 5 במאי 2026), החליטה הממשלה על הארכת המצב המיוחד בעורף עד ליום 19 במאי 2026. החלטות אלו אושרו על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 8 באפריל 2026, הוכרזה הפסקת אש בת שבועיים ביחס ללחימה באיראן, ונכון לכתיבת שורות אלו, לא בוצע מיום זה ואילך ירי מאיראן לעבר אוכלוסייה אזרחית בישראל. הפסקת אש זו הוארכה, אולם קיימת אי וודאות ביחס לעתידה ומשכה של הפסקת האש.

בזמן זה, הלחימה בלבנון נגד ארגון הטרור חיזבאללה נמשכה, ונמשך ירי מלבנון אל עבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, כשבין היתר בוצע ירי לעבר העיר אשדוד, ולעבר מרכז הארץ.

ביום 17 באפריל 2026, הוכרזה הפסקת אש בגזרה הצפונית, תוך שמירת הזכות של מדינת ישראל לפעול להגנה עצמית מפני איומים. מיום זה ואילך, הפר ארגון הטרור חיזבאללה את הפסקת האש באופן עקבי, באמצעות ירי תלול מסלול וכלי טיס בלתי מאוישים לעבר צפון מדינת ישראל, וכן לעבר כוחות צה"ל. ירי זה למרבה הצער, הוביל לנפגעים.

בשים לב להימשכות הירי שמקורו בלבנון ולחוסר הוודאות ביחס להפסקת האש באיראן כאמור – להערכת גורמי הביטחון קיימת עדיין סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית. על כן, מוצע, בכפוף

לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה עד ליום א' בתמוז התשפ"ו (16 ביוני 2026). לקראת מועד פקיעתה של ההכרזה ייבחן הצורך בהארכה נוספת בכפוף להערכת המצב עדכנית.

בתקופת תוקפה של ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית לפי חוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

יובהר כי ככל שיחול לעמדת הגורמים המבצעיים שינוי מהותי בנסיבות הביטחוניות שיצדיקו זאת, יידרש לבטל את ההכרזה, או לצמצמה עוד יותר רק לשטחים שבהם יהיה בכך צורך.

יובהר, כי סוג ההנחיות הניתנות לאוכלוסייה והמגבלות המוטלות עליה מכוח הסמכויות שבחוק, היקפן ומידתן, נבחנות באופן עיתי על ידי הגורמים המקצועיים בהתאם להערכות המצב ביחס לטיב האיום הנשקף לאוכלוסייה ולהערכת האמצעים שיש לנקוט על מנת למנוע או לצמצם פגיעה בחיי אדם וברכוש. נכון למועד חתימת מסמך זה, קיימות הנחיות בתוקף, ביחס להתקהלות, באזור הצפון בלבד, כשביום 26 במאי, בעקבות התפתחויות במישור הביטחוני, עודכנו והוחמרו הנחיות פיקוד העורף באזור זה.

לפיכך נדרשת החלטה זו של הממשלה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

מטבע הדברים, להכרזה על מצב מיוחד בעורף יש השלכה כלכלית על המשק, אלא שיש קושי לאמוד אותה.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה 4126 מיום 17.5.2026.

החלטת ממשלה מס' 4093 מיום 5.5.2026.

החלטת ממשלה מס' 4077 מיום 27.4.2026.

החלטת ממשלה מס' 4050 מיום 13.4.2026.

החלטת ממשלה מס' 4013 מיום 24.3.2026.

החלטת ממשלה מס' 3962 מיום 10.3.2026.

החלטת ממשלה מס' 3942 מיום 1.3.2026.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת מצורפת.

סיווגים

תחום פעולה עיקרי - 01 – חוץ וביטחון.

מגיש: שר הביטחון

י"ג בסיון התשפ"ו
29 במאי 2026

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: 28 י"ב בסיוון תשפ"ו
במאי 2026

הנדון: חוות דעת משפטית נלווית להצעה להחלטת ממשלה בנושא הארכת ההכרזה על המצב

המיוחד בעורף

נושא ההחלטה:

הארכת תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ביום י"א באדר התשפ"ו, 28 בפברואר 2026, בשעות הבוקר, החל צה"ל במבצע "שאגת הארי", מתקפת מנע משותפת של צה"ל ושל צבא ארצות הברית במטרה לתקוף את האיומים האסטרטגיים של איראן על מדינת ישראל והמרחב האזורי, לפגוע בתוכנית הגרעין האיראנית, וכן במטרות ביטחוניות ומטרות שלטון. בתוך כך, ביצע צה"ל פעילות אווירית נרחבת ברחבי איראן במסגרתה נגרם נזק למטרות צבאיות ואסטרטגיות.

לאור פתיחת המבצע, ונוכח הערכת גורמי הביטחון כי צפויה מתקפת נגד נרחבת על ידי איראן, במסגרתה צפוי להתבצע ירי בהיקף משמעותי ביותר לעבר אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, החליט שר הביטחון ביום 28 בפברואר 2026, בשעה 08:10, להכריז באופן מיידי על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה, מכוח סמכותו שבסעיף 9(ב)(1) לחוק.

מתקפת הנגד הצפויה אכן החלה ועוד באותו הבוקר, החל ירי של עשרות טילים מאיראן לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, מצפון הארץ ועד לדרומה.

בהמשך לכך, ביום 2 במרץ 2026, ארגון הטרור חיזבאללה החל אף הוא לשגר טילים, רקטות וכלי טיס בלתי מאוישים, מלבנון, לעבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל. בהתאם, ועל מנת לשמור על ביטחון אזרחי מדינת ישראל, פועל צה"ל בהגנה קדמית בשטח לבנון. כמו כן, ביצע צה"ל תקיפות מן האוויר, פשיטות ופעילות קרקעית ממוקדת בשטח מדינת לבנון, נגד חיזבאללה. ירי הטיילים מאיראן ומלבנון נמשך לאורך מבצע "שאגת הארי", כשלאורך התקופה שוגרו מאות טילים וכלי טיס בלתי מאוישים. למרבה הצער, במסגרת אירועים אלה, נגרמו פגיעות בגוף ובנפש, וכן נגרם נזק כבד לרכוש. בין היתר נרשמו מספר פגיעות ישירות בבתי מגורים, כשחלק מהפגיעות

גרמו לאירועים רבי נפגעים.

ביום 1 במרץ 2026, החליטה הממשלה (החלטה מס' 3942), להאריך את הכרזת שר הביטחון האמורה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה, עד ליום 12 במרץ 2026. מאז, ולאור עמדת הגורמים המבצעיים, החליטה הממשלה בחמש החלטות ממשלה, על הארכת המצב המיוחד בעורף בכל רחבי המדינה. בהחלטה האחרונה בנושא (החלטה מס' 4093, מיום 5 במאי 2026), החליטה הממשלה על הארכת המצב המיוחד בעורף עד ליום 19 במאי 2026. החלטות אלו אושרו על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 8 באפריל 2026, הוכרזה הפסקת אש בת שבועיים ביחס לחגיגה באיראן, ונכון לכתיבת שורות אלו, לא בוצע מיום זה ואילך ירי מאיראן לעבר אוכלוסייה אזרחית בישראל. הפסקת אש זו הוארכה, אולם קיימת אי וודאות ביחס לעתידה ומשכה של הפסקת האש.

בזמן זה, הלחימה בלבנון נגד ארגון הטרור חיזבאללה נמשכה, ונמשך ירי מלבנון אל עבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית ברחבי מדינת ישראל, כשבין היתר בוצע ירי לעבר העיר אשדוד, ולעבר מרכז הארץ.

ביום 17 באפריל 2026, הוכרזה הפסקת אש בגזרה הצפונית, תוך שמירת הזכות של מדינת ישראל לפעול להגנה עצמית מפני איומים. מיום זה ואילך, הפר ארגון הטרור חיזבאללה את הפסקת האש באופן עקבי, באמצעות ירי תלול מסלול וכלי טיס בלתי מאוישים לעבר צפון מדינת ישראל, וכן לעבר כוחות צה"ל. ירי זה למרבה הצער, הוביל לנפגעים.

בשים לב להימשכות הירי שמקורו בלבנון ולחוסר הוודאות ביחס להפסקת האש באיראן כאמור – להערכת גורמי הביטחון קיימת עדיין סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית. על כן, מוצע, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בכל רחבי המדינה עד ליום א' בתמוז התשפ"ו (16 ביוני 2026). לקראת מועד פקיעתה של ההכרזה ייבחן הצורך בהארכה נוספת בכפוף להערכת המצב עדכנית.

בתקופת תוקפה של ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית לפי חוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

יובהר כי ככל שיחול לעמדת הגורמים המבצעיים שינוי מהותי בנסיבות הביטחוניות שיצדיקו זאת, יידרש לבטל את ההכרזה, או לצמצמה עוד יותר רק לשטחים שבהם יהיה בכך צורך.

יובהר, כי סוג ההנחיות הניתנות לאוכלוסייה והמגבלות המוטלות עליה מכוח הסמכויות שבחוק, היקפן ומידתן, נבחנות באופן עיתי על ידי הגורמים המקצועיים בהתאם להערכות המצב ביחס לטיב האיום הנשקף לאוכלוסייה ולהערכת האמצעים שיש לנקוט על מנת למנוע או לצמצם פגיעה בחיי אדם וברכוש. נכון למועד חתימת מסמך זה, קיימות הנחיות בתוקף, ביחס להתקהלות, באזור הצפון בלבד, כשביום 26 במאי, בעקבות התפתחויות במישור הביטחוני, עודכנו והוחמרו הנחיות פיקוד העורף באזור זה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרך פתרונם:

לאור המשך הירי שמקורו בלבנון לעבר אוכלוסייה אזרחית, הנמשך בשעת כתיבת שורות אלו, ולאור אי הוודאות ביחס לעתידה ומשכה של הפסקת האש עם איראן, ולאור הערכת גורמי הביטחון כי קיימת עדיין סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית – הרי שהנסיבות מצדיקות את אישור הצעת ההחלטה להאריך את תוקף הכרזה על מצב מיוחד בעורף שראשיתה ביום 28 בפברואר 2026, בכל רחבי המדינה, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, עד ליום 16 ביוני 2026.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הגורמים הרלוונטיים במשרד המשפטים אישרו כי אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

ב/ר חן
ערן יוסף, עו"ד

המשנה ליועצת המשפטית